

– Lausunto Orimattilan kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle –

**Orimattilan pohjoisen aluekumppanuuspöydän ja alueen asukkaiden
ajatuksia Orimattilan kaupungin talouden tasapainottamisen
toimenpide-esityksestä vuosille 2024–2026**

19.2.2024

Orimattilan pohjoinen aluekumppanuuspöytä:

Harri Kettunen (puheenjohtaja)
Silja Pennanen (sihteeri)
Suvi Liiri-Hämäläinen
Pinja Hämäläinen
Janne Komulainen
Markus Lammensalo

Orimattilan pohjoisen aluekumppanuuspöydän ja alueen asukkaiden ajatuksia Orimattilan kaupungin talouden tasapainottamisen toimenpide-esityksestä vuosille 2024–2026

Orimattilan pohjoinen aluekumppanuuspöytä on pyytänyt alueen asukailta kommentteja (sähköpostitse ja sosiaalisen median kautta) kaupungin talouden tasapainottamisen toimenpide-esityksestä vuosille 2024–2026 ja mm. Virenojan koulun lakkautussuunnitelmiin liittyen. Alueen asukkaiden kommentteissa painottuvat etenkin huoli koulun lakkauttamisen vaikutuksista nykyisiin asukkaisiin, mutta myös huoli alueen vetovoimasta jatkossa. Asukkaat pelkäävät, että jo pelkkä esitys Virenojan koulun lakkauttamisesta heikentää alueen haluttavuutta lapsiperheiden keskuudessa. Kommentteissa nousi esiin myös huoli asuntojen negatiivisesta hintakehityksestä sekä uusien koulun lähellä olevien tonttien myytävyydestä. Orimattilan kaupunki mainostaa Virenojan tontteja nimenomaan koulun läheisyydellä (ks. kuva alla), mikä on ristiriidassa Orimattilan kaupungin talouden tasapainottamisen toimenpide-esityksen kanssa (esityksen sivu 39: *Palveluverkon roadmap 2024–2029*). Tämä lienee myös lain silmissä harhaanjohtavaa mainontaa.

Orimattilan kaupunki

NÄE JA KOE ▾ INFO ▾ YÖVY JA KOKOUSTA ▾ TOIMIJAT ▾ TAPAHTUMAT ▾ ASETU ASUMAAN ▾ 🔍 KIRJAUDU

Virenoja

📍 16310 Virenoja

Virenoja sijaitsee Orimattila-Lahti maantien molemmin puolin, matkaa Orimattilan keskustaan on 6 km ja Lahden keskustaan 17 km.

Virenojalla sijaitsee koulu ja aivan koulun vieressä on uusi asuinalue, jossa on vielä tontteja vapaana. Rakentamaan pääset tarvittaessa hyvinkin nopeasti.

Kylät

Kuva Virenojan Facebook ryhmästä

Jaa kavereillesi

<https://www.visitorimattila.fi/fi-FI/page/5e0dda47193fb65855463aca>

Pohjoinen aluekumppanuuspöytä (Heinämaa, Pennala ja Virenoja) yhtyy asukkaiden näkemyksiin siitä, että lapsiperheiden käyttämien lähipalvelujen lakkauttaminen on lyhytnäköistä politiikkaa. Orimattila on maaseutumainen kunta, jonka kannattaa panostaa etenkin lapsiperheiden suosiossa oleviin kyliin. Kyläkoulujen lakkauttaminen näivettä lopulta koko kuntaa. Lähikoulut ovat kylien iso vetovoima- ja elinvoimatekijä ja yhteisöllisyyden keskus.

Kyläkoulujen lakkauttamisen vaikutuksista on saatavilla myös tutkimustietoa. Muun muassa Olli Lehtosen (2021) tutkimus osoittaa, että kyläkoulun lakkauttamisella on selvä yhteys kylän asukasluvun romahtamiseen (ks. lähdeviite alla). Tämän asiakirjan lopussa on myös otteita lausunnon lähettämispäivänä (19.2.2024) ilmestyneestä Helsingin Sanomien artikkelista ”Pikkukaupunki pitää kiinni kyläkouluista” (Valtavaara 2024), jossa kyseenalaistetaan koulujen keskittäminen kuntakeskuksiin: ”Nivalassa tehdään toisin ja säästetään jopa rahaa.”

Kyselyssämme tuotiin esiin myös alueen viihtyvyyden mahdolliset muutokset, jos ulkoalueiden hoidon suunnitellut muutokset toteutetaan. Näitä olisi mm. siisteyden ja viihtyvyyden heikkeneminen, avo-ojien vesakoituminen ja niiden toiminnan heikkeneminen, liikenneturvallisuuden ja näkyvyyden heikentyminen kasvillisuuden vuoksi ja valitusten lisääntyminen.

Lisäksi kyselyssä mainittiin, että Orimattilaan muuttaa lapsiperheitä tai sellaisen perustamista suunnittelevia – sellaisia, jotka haluavat kotipihan, maaseudun rauhaa ja lapsilleen kodin lähellä olevan pienen turvallisen kyläkoulun. ”Tämän tarjoamisessa Orimattila voi erottua edukseen, kunhan ei heitä valttikorttejaan pois.”

Kyselyssä nostettiin esiin myös se, että lapsiperheet eivät halua muuttaa kuihtuvaan kylään, jossa ei ole mitään palveluita eikä omaa koulua – ja lapset joutuvat istumaan koulukyydeissä pitkiä aikoja. ”Jos Virenojan koulu lakkautetaan, osa nykyisistäkin asukkaista saattaa muuttaa pois. Säästetään muusta, mutta ei kylien vähistä palveluista – tai kylät tyhjenevät ja Orimattila menettää muuttovirtansa ja nykyisiä asukkaitaan. Ja säästetään sellaisista kuluista, joista tilapäisesti voidaan. Kyläkoulujen lakkauttaminen ei olisi tilapäistä!”

Noidankehä on valmiina, jos koulun lakkauttamisen perusteena ovat näkymät tulevien oppilaiden määrän vähenemisessä (joskin perusteena lienevät etenkin taloudelliset syyt): Jos koulu lakkautetaan, ei tilanne houkuttele uusia lapsiperheitä Virenojalle – ja jos uusia lapsiperheitä ei ole tulossa Virenojalle, ei kannata ylläpitää koulua...

Yksi vastanneista mainitsi, että ”onhan se outoa, että kaupunki tarjoaa omakotitalotontteja koulun läheisyydestä ja sitten suunnitelmat koulun lakkauttamisesta. Onnea vaan suuriluokkaisten koulujen opettajille.” Toinen vastanneista lisäsi, että ”päättäjät voivat pilata ymmärtämättömyyttään oman kunnan vahvuudet”.

Orimattilan kaupungin arvoihin kuuluu ”pavella aidosti sydämellä” sekä ”luoda hyvää yhteishenkeä”. Lisäksi Orimattilan kaupungin arvoihin kuuluu ”etsiä sinnikkäästi luovia ja voittavia ratkaisuja”. Kyläkoulujen ja sitä myöten tärkeiden lähipalvelujen lakkauttamisen ei voida nähdä olevan myöskään kaupungin arvojen ja strategian mukaista.

Viitatut lähteet:

Lehtonen, Olli (2021). Primary school closures and population development – is school vitality an investment in the attractiveness of the (rural) communities or not? *Journal of Rural Studies* Volume 82, February 2021, pp. 138–147.

Orimattilan kaupunki (2024): *Visit Orimattila*. <https://www.visitorimattila.fi> (haettu 18.2.2024).

Ruoraniemi, Antti (2021). Hämmäläiskylä kiinnosti muuttajia, kunnes puheeksi tuli koulu – nyt se on tutkittu: kyläkoulujen lakkauttaminen autioittaa Suomen. *Yle: maaseutu* 22.10.2021. <https://yle.fi/a/3-12153742>

Valtavaara, Marjo (2024). Pikkukaupunki pitää kiinni kyläkouluista. *Helsingin Sanomat* 19.2.2024. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000010213088.html>

Orimattilassa 19. helmikuuta 2024

Alueen asukkaiden puolesta,

Orimattilan pohjoinen aluekumppanuuspöytä:

Harri Kettunen (puheenjohtaja)

Silja Pennanen (sihteeri)

Pinja Hämäläinen

Suvi Liiri-Hämäläinen

Janne Komulainen

Markus Lammensalo

Liite 1: Viestit kyläläisiltä:

”Sain juuri kuulla, että Virenojan koulu olisi lakkautusuhan alla. Se on uskomatonta, sillä Virenoja on yksi Orimattilan kasvavista kylistä ja tänne on muuttanut paljon uusia lapsiperheitä. Eikö juuri Orimattilan kaupunki itse ole mainostanut uusia tonttipaikkoja aivan koulun vierestä? Käsittääkseni niitä on yli 20 tonttia siinä myymättä? Varmasti jää myymättä, jos koulu päätetään lakkauttaa. Olen itse asunut koko lapsuuteni täällä Virenojalla, käynyt Virenojan ala-asteen, aikuisena muuttanut opiskelemaan Lahteen, mutta myöhemmin palannut tänne takaisin, koska mielestäni Virenoja on maailman paras paikka asua perheen kanssa ja lapsien käydä turvallista koulua, jossa on tuttuja, sopivan kokoisia luokkakokoja, jolloin oppiminen onnistuu helpommin ja myös opettajilla on hyvä olla. Lisäksi monien vanhemmat tunnen itsekin jo ennestään, on helpompi vaihtaa kuulumisia ja sopia asioista.

Täältä on helppo käydä töissä niin Lahdessa kuin Orimattilassa, sijainti on todella hyvä. Koulu on yksi oleellinen asia, jolla kylä pidetään kasvavana, olen aivan varma että säästöä ei todellakaan tule jos se päätetään lakkauttaa. Eivät koulukyyditkään ole ilmaisia, itse asiassa säästöt hupenevat äkkiä niihin. Lisäksi jos kylä alkaa kuihtumaan niin eivät ihmiset automaattisesti muuta muualle Orimattilaan vaan pahimmassa tapauksessa aivan muualle.

Pidetään Virenoja Orimattilan kasvavana kylänä ja Virenojan koulu voimissaan! Haluaisin että kaikki lapseni saavat käydä saman koulun kun itsekin olen käynyt ja olen varma että niin moni muukin haluaa samaa. Tässä kohtaa lakkautus ei tuo kaupungille loppujen lopuksi säästöä.”

- *Timo Luumi, Virenoja*

”Kiitos kun välität Orimattilan kaupungille huolemme meidän virenojalaisten puolesta talouden tasapainottamiseen kohdistuvista kohteista, joista yksi esitys on Virenojan koulun lakkautus v. 2029.

Nämä leikkaukset ja mahdolliset kyläkoulujen lakkautukset edustavat äärimmäisen kylmää talouspolitiikkaa. Taas otetaan puolustuskyvyttömiltä lapsilta ja lasten hyvinvoinnista.

Orimattila on maaseutukaupunki, maaseutukylien kaupunki. Kyläkoulut ovat tärkeä osa näiden kylien palveluita, yhteisöllisyyttä ja alueen houkuttelevuutta uusia asukkaita ajatellen. Mikäli nämä koulut lakkautetaan, on todennäköistä, että nykyiset lapsiperheet muuttavat muualle parempien palveluiden läheisyyteen. Tällaiset vähennykset aiheuttavat sen, että maaseudun kylät eivät enää houkuttele uusia lapsiperheitä, ja kylät autioituvat.

Mielestämme Orimattilan kaupungin pitäisi panostaa siihen, että nykyiset veronmaksajat jäävät kaupunkiin asumaan. Kaupungin kylien autioituminen ei varmasti paranna taloutta, päinvastoin.

Orimattila tarvitsee nykyiset asukkaansa, säästökohteet täytyy löytyä muualta.”

- *Nina & Jan-Erik Blom, Virenoja*

"Virenojan koulu on toiminut yli sata vuotta, ja nykyinen koulurakennus on hyväkuntoinen, ja sitä on remontoitu viime vuosina. Vuodesta 2014 alkaen koulussa on ollut kuusi luokkaa, sitä ennen oli ns. yhdistelmäluokat, 1-2, 3-4 ja 5-6 luokkalaiset opiskelivat kukin ryhmä yhden opettajan opetuksessa. Oppilaita on ollut vuoteen 2014 asti vuosien varrella paljon vähemmän, kuin nykyään, ja silti koulu on säilynyt. Mikäli oppilaskoko merkittävästi vähenee, voisiko tätä yhdistelmäluokkaa kokeilla tarvittaessa vaikka väliaikaisesti? Pääasia olisi, että koulu säilyisi."

- *Nina & Jan-Erik Blom, Virenoja*

"Kommentointia Orimattilan kaupungin talouden tasapainottamisen toimenpiteesityksestä 2024–2026 pohjoisen aluekumppanuuspöydän jäsenenä ja Pennalan ja Virenojan alueita koskien

Kommentointi koskee sivujen 58 ja 61 ulkoalueiden hoidon muutoksia. Säästöjä ei ole aukaistu kovinkaan tarkasti, joten niiden kommentointi on aika tulkinnanvaraista.

Nykytilanne:

Kaupunki toimii katualueiden tienpitäjänä ja on vastuussa mm. lakisääteistä ylläpidosta ja liikenneturvallisuudesta. Kaupunki hoitaa puistoja ja muita yleisiä alueita tyydyttävällä tasolla. Kaupunki vastaa hulevesiverkoston ylläpidosta, rakentamisesta ja kehittämisestä.

Esityksessä mainitaan mm.

Säästötavoite alkaen 2024 niittojen vähentäminen -30 000 euroa ilman tarkempaa erottelua sivulla 58. Sivulla 61 mainittu riskejä, joista sisältöä voi päätellä tarkemmin.

Kyseiset toimenpiteet tulevat aiheuttamaan kaupungille merkittävää:

- **imagon laskemista**, joka varmasti heikentää alueen kehittymistä ja haluttavuutta mm. tonttimarkkinoilla. Yleisten alueiden hoitamattomuus saattaa laskea myös nykyisten kiinteistöjen arvoa ja haluttavuutta. Voimme joutua tilanteeseen, että mahdollinen tontin tai kiinteistön ostaja näkee ympäristön hoitamattomuuden vs. naapurikuntien hoidetut alueet ja se saattaa vaikuttaa ostopäätökseen.

- **Siisteyden ja viihtyvyyden heikkeneminen**. Kaupungin verorahoilla rakentamien puistoalueiden käytettävyys vähenee tai loppuu kokonaan. Hoitamattomilla viheralueilla ei juuri pysty mitään harrastamaan tai aikaa viettämään. Riskinä on myös rakennettujen viheralueiden korjausvelan kasvaminen. Menetettyä viheralueiden tasoa ei oikein saa palautettua pelkällä hoidolla ja mitä rakennetumpi sitä enemmän on riippuvainen säännöllisestä hoidosta

- **Avo-ojien vesakoituminen ja niiden toiminnan heikkeneminen**. Avo-ojat ovat Orimattilassa merkittävä osa kaupungin hulevesijärjestelmää, jolla hoidetaan katujen, puistojen ja kiinteistöjen hulevesihuoltoa. Jos luiskien/ojien niitto ja siivous lopetetaan niin kuivatusjärjestelminä toimivien ojien toiminta saattaa häiriintyä. Meillähän suurin osa kiinteistöistä johtaa vedet avo-ojiin ja häiriintyminen saattaa johtaa paikallisiin ongelmiin ja

mahdollisiin **korvausvaateiden lisääntymiseen**. Ojien niittämisen lopettaminen johtaa aika nopeasti myös vesakoitumiseen ja silloin puhutaan jo korjausvelasta ja sen purkamisen syö varmasti saadut säästöt.

- Valitusten lisääntyminen.

- Liikenneturvallisuuden ja näkyvyyden heikentymistä kasvillisuuden vuoksi. Alueella on koulu, päiväkotia ja paljon nuorta porukkaa. Alueen liikenneturvallisuutta on kehitetty vuosia yhdessä kaupungin, koulujen ja asukkaiden kanssa. Esitys ei ole linjassaan siihen mitä kaupunki on viestittänyt toiminnallaan aikaisemmin.

Kiinteistö- ja vihertyöjohtomuutokset alkaen 2024: 15 000 euroa.

- Jos kaupungin alueita halutaan ylläpitää ja kehittää niin tarvitaan ammattilaisia ja se nyt vaan maksaa. Kuka näitä muuten hoitaa ja kehittää?

- Konsulttipalveluiden määrärahaileikkaus alkaen 2024: 20 000 euroa

Esityksenä hyvä ja summa voisi olla merkittävästi suurempi.

Yhteenvetona ja vastaesityksenä haluamme tuoda esille, että kaupunki on juuri saanut merkittävän luvan hulevesien laskutukselle kuntalaisilta. Siitä rahasta voisi hoitaa ainakin avo-ojien niitot ja ylläpidon. Konsulttien käytöllä vähentämisellä ja töiden tehokkuuden lisäämisellä ja pienellä laatutason tarkastuksella varmasti saisi samat säästöt aikaiseksi ja kuntalaiset eivät joutuisi ympäristön viihtyvyyden heikkenemisestä kärsijöiksi."

- Janne Komulainen, Orimattilan pohjoinen aluekumppanuuspöytä

"Mielestäni on pelkkää rahan haaskausta ollut tehdä tonttialue koulun viereen. Todella lyhytnäköistä ja tyhjilleen tulee jäämään mokoma alue. Kuka haluaisi sieltä nyt tontin ostaa, kun koulukin on vaakalaudalla.

Ostimme talon Virenojalta vuoden alussa, muutto edessä nyt keväällä. Itse Virenojalta kotoisin olevana näin mahtavana mahdollisuutena tarjota lapselleni koulutaipaleen pienessä koulussa. Tuleva koulu kun edellisellä paikkakunnalla olisi ollut 500 oppilaan laitos. Ja kas kummaa, nyt tuollainen iso laitos odottaa meidänkin lastamme, jos kylille joutuu kouluun. Ainoa vaan, että koulumatka moninkertaistuu. Täällä Lahdessa se iso laitos tosin olisi ollut 500m päässä. Tuntuu suorastaan kusetetulta, kun muutamme unelman perässä maalle ja lopputulos uhkaa olla melko vääristynyt.

Pitkät koulumatkat pienille koululaisille eivät ole kohtuullista eikä varmasti halpaakaan. Ne näennäiset säästöt sulavat siihen, että oppilaita raahataan pitkien matkojen takaa kouluun tuntikaupalla. Ja sulavat myös lasten pahoinvoinnin aiheuttamiin kuluihin.

On vielä oma lukunsa mitä tapahtuu talon arvolle. Pelkkä Lahden läheisyys ei paljon lämmitä, jos ihmisten arjesta halutaan tehdä vaikeaa koulun puuttuessa.

Ja mitä tulee Orimattilan verotuloihin. Väistämättä moni joutuu vaihtamaan maisemaa ja se maisema ei tule olemaan Orimattilan keskustan kupeessa, vaan toisessa kaupungissa. Orimattilan vetovoima ei todellakaan perustu masentavaan keskustaan, vaan nimenomaan kyliin ja niiden elinvoimaan.

Mitä muuta meillä on kuin lapset? Heidän kauttansa katsomme tulevaisuuteen ja erityisesti rakennamme tulevaisuutta. Onko meillä oikeasti varaa heikentää lasten asemaa näin rajusti? Mielestäni ei. Toivottavasti terveiset päätyvät Orimattilan päättäjille asti.”

- *Emmiina Kilpinen, Virenoja*

”Jo aiemmin tässä kuussa oli kunnan järkytys, kun esikouluhakemusta täyttäessä huomasimme, ettei Virenojalle esikouluryhmää elokuussa tulekaan. Jo vuosia oltiin ajateltu ja lapsille puhuttu, että tuonne koululle pääsette sitten eskariin ja myöhemmin kouluun. Meidän esikoisemme joutuneekin nyt koulukuljetuksella Pennalaan eskariin, vaikka Virenojan koulu olisi juuri sopivan kävelymatkan päässä. Meidän nuorin lapsemme ei pääse Virenojan kouluun varmaan ollenkaan, jos lakkautussuunnitelmat toteutuvat.

Koulukuljetuksetkaan eivät ole ilmaista kaupungille ja niiden turvallinen toteutus huolettaa meitä vanhempina. Lisäksi pitkissä koulumatkoissa on monta muuta haittaa. Yhteiskunnallisessa keskustelussa lasten liikunnan vähentymisestä ollaan jo valmiiksi huolissaan ja jos tulevaisuudessa matkat pitenevät niin, etteivät ainakaan pienimmät koululaiset enää kävele tai pyöräile kouluun, vähenee liikunta entisestään. Pitkät matkat vähentävät myös lasten aikaa läksyille ja harrastuksille, tai vaihtoehtoisesti lepoaika jää lyhyeksi eivätkä lapset palaudu koulupäivästä tarpeeksi ennen seuraavan koulupäivän alkua.

Virenojan koulun rakennus taitaa olla ihan hyvässä kunnossa. Lisäksi koulussa on oppilaita jo nykyisellään hyvä määrä. Jos suunnitelmat Kuivannon koulun lakkauttamisesta ja oppilaiden siirtämisestä Virenojalle toteutuvat, koulussa on vielä enemmän lapsia. Pennalan koulun rakennus on vanha ja kaunis. Sitä pitäisi kunnioittaa olemalla rakentamatta mitään laajennusosia. Lisäksi kuulostaa kalliilta operaatiolta laajentaa koulua niin paljon, että mm. Virenojalta, Heinämaalta ja Kuivannolta tulevat lapset mahtuisivat sinne. Kuljetuskustannuksetkin kasvavat yhä vain.

On fakta, että monen kylän sydän on sen koulu. Jos kylästä lakkautetaan koulu, eivät lapsiperheet välttämättä halua enää jäädä sinne eikä uusia perheitä saada muuttamaan kylälle. Lopulta kylät hiljenevät ja kuolevat. Orimattilassa on nyt monta kylää, joille uhkaa käydä näin. Voisi ajatella, että kylistä pois muuttavat perheet muuttaisivat keskustan alueelle lähemmäs kouluja. Uskon, että monet perheet kuitenkin katkeroituvat kyläkoulujen lakkautuksesta ja muuttavat muille paikkakunnille. Näin Orimattilan muuttotappio kasvaa ja veronmaksajat vähenevät.

Toivoisimme, ettei kyliä tapettaisi, vaan niistä päinvastoin voitaisiin valjastaa vetovoimatekijä, joka houkuttelisi uusia ihmisiä muuttamaan Orimattilaan.”

- *Henni ja Matti Ahokas, Virenoja*

”Kaupungin päättäjillä ajatusmaailma on ollut vinksallaan jo ennen tätä esitystä, esimerkiksi hyväksymässään strategiassa ja vuoden 2023 brändiohjeistossa¹ mainitaan:

”Kaupungin uusi strategia asettaa askelmerkit tulevaan. Vuonna 2030 kaupunkimme läpi virtaa kaunis ja kunnostettu Palojoki, elävää keskustaa sävyttää korkea kaupunkirakentaminen ja elinvoimaiset keskustan kivijalkaliikkeet palvelevat paikallisia.”

Onko teksti kunnan rakennetta ymmärtämättömän ulkopuolisen konsultin kynästä, vai miksi tavoiteltavina haavekuvina on maalailtu keskustan korkeaksi rakentaminen, keskustan Palojoki ja keskustan kivijalkaliikkeet?

Siis uusitun brändin tavoite on vauhdittaa keskustan kehittämistä ja näyttää ahteria kylille ja kyläläisille? Suurin osa Orimattilasta on kuitenkin aivan jotain muuta kuin keskustaa. Ei sitä tarvitse hävetä, että täällä asuu maalaisia, on paljon maaseutua ja kyläkouluja.

Myös historia nostetaan monella tavalla esiin sanoina ja viitataan hyvällä sijainnilla mitä ilmeisimmin Virenojaan, kuitenkin mainitsematta sitä nimeltä:

”Jo ensimmäiset suomalaiset tiesivät, mitä kotiin tarvitaan, ja asettuivat asumaan Orimattilaan 10000 vuotta sitten. Voikin sanoa, että Orimattila on suomalaisten syntykoti.”

Voikin sanoa, että Virenojan Myllykulma on Orimattilan syntykoti. Nyt kuitenkin vaikuttaa siltä, että Virenoja halutaan hylätä historiaan, sillä myös uuden brändin pohjana olevassa Tulevaisuus-elementissä se sivuutetaan.

Kaupungin keskustanäkökulmasta katsotaan kohti Lahtea, mutta nähdään matkalla vain Pennalan yritysalue. Talouden tasapainottamisen toimenpide-esitystä lukiessa huomaa sen räikeän ristiriidan kaupungin tekemiin linjauksiin:

”Suuntamme on kristallinkirkas: rakennamme Päijät-Hämeen parasta asuinpaikkaa nykyisille ja tuleville orimattilalaisille.”

Mistä on syntynyt käsitys, että Päijät-Hämeessä arvostettaisiin koulun lakkauttamista asuinpaikan läheltä tai sitä, että lapset joutuvat turvallisten kyläkoulujen sijaan matkustamaan keskustan suurempiin laitoksiin jo alakouluikäisinä?”

¹) https://www.orimattila.fi/images/Orimattila_Brandiohjeisto_2023-pakattu.pdf

- *Jani Alaranta, Virenoja*

Kommentit sosiaalisessa mediassa:

”Kyllä on kaupungin kiva mainostaa Virenojalta tontteja ja kehua että meillä on täällä koulu niiden naapurissa. Varmaan kovasti houkuttelee uusia asukkaita tänne tällaiset uhkakuvat.”
<https://www.visitorimattila.fi/fi-FI/page/5e0dda47193fb65855463aca>

”Muualta Virenojalle muuttaneena tuntuu että onko talouden hoito ollut täällä Orimattilassa ihan ajan tasalla? Hennaan mennyt suuria summia rahaa, yritetty saada uusia asukkaita sinne yms. Ja nyt maksetaan kovaa hintaa jo täällä asuvien ihmisten palveluista, kouluista ja liikuntapaikkojen vähentämisellä?”

”Eihän sinne Hennaan ole mennyt kuin reilusti yli 15.000.000 euroa...
Päätäjillä ei ole kuin teoreettinen vastuu noista päätöksistä ja se on ongelma...”

”Onko tosiaan näin, että virenojan koulussa on 132 oppilasta -25 ja 50 vähemmän -29? Meidän napero ei taida sittenkään koskaan Virenojan kouluun päästä vaikka pari vuotta sitten tänne muuttaessa nimenomaan koulu oli yksi iso plusmerkkinen syy tänne muuttamiseen. Toki sitä koulua on turha pitää, jos sinne ei oppilaita löydy. Ja jos säästöjä haetaan, niin toki niitä haetaan sitten joka puolelta. Aivan kaikki luvut auki sieltä kunnan menopuolelta ja oikeasti kriittiseen tarkasteluun. Hyvä esimerkki on tuo ”Toimenpiteet II” -kuva, jossa latujen karsimisesta tms. tulevat vuosisäästöt eivät kata edes yhden sihteerin vuosikuluja. Puhumattakaan sitten päälliköistä. Ja kun välillä tuntuu, että julkisella puolella niitä päälliköitä on niin paljon, että päät kolisevat yhteen... Eli mihin ne kunnan rahat menevät?”

”Voisi vielä laskea nekin kulut, mitä kaikkien omin avuin kouluun kulkevien Virenojan koululaisten taksikyydit tulevaan kouluun maksaisi vuodessa. Sillä rahalla pyöritetään Virenojan koulua jo tovi. Ja isojen koulujen tuomat muut haasteet kuluina: erityisopetuksen tarve usein kasvaa, mielenterveyshaasteita on enemmän. Mitä muuta? Jos syynä on talous, niin sitten pitää olla kululaskelmat tästä hetkestä ja myös siitä, mitä koulun lakkauttamisen jälkeen kulut olisivat. Oppivelvollisuus, lapset ja kulut eivät häviä, vaikka koulun poistaisi.”

”Taloutta tasapainotetaan ja ruohonjuuritason väkeä eläköityy, heidän tilalleen ei palkata uusia, mutta kuitenkin asiantuntijoita voidaan palkata 😊”

”Jos Pennalaan saadaan lähitulevaisuudessa sinne suunniteltu datakeskus, niin mihin sijoitetaan tänne seudulle mahdollisesti/toivottavasti työn perässä muuttavien perheiden lapset? Eiköhän Virenoja ole kuitenkin aika potentiaalista seutua lapsiperheille, kun ollaan tässä ihan Pennalan kupeessa. Perheet kuitenkin monesti arvostavat sitä, että töihin ja kouluun on lyhyt matka, että aikaa jää myös sille perhe-elämälle!”

”Ihmettelin miksi tiukassa taloustilanteessa on halua investoida vielä 1.2 miljoonaa uuteen keittiöön, kun yleensä kustannukset menevät yli – ja sen päälle huolto ja leasingkulut. Lisäksi luulen, että ruoan laatukin tulee laskemaan. Joka kerta tulee tyrmistynyt olo, kun lukee esityksen läpi. Myös isoissa kouluissa on ongelmia: kaikki ei sovellu isoihin ryhmiin ja koko

luokka kärsii siitä. Jos vielä avustajista säästetään ja köksä laitetaan pihalle, niin käy opettajia sääliksi. On niin helppo ajatella ulkopuolelta, mistä voi säästää. Pitäisi istua yksi päivä kuuntelemassa, mitä on tämän päivän koulurauha... Olisi arvovalinta panostaa lapsiin ja nuoriin. Heidän mahdollinen syrjäytymisensä maksaa toisesta päästä kaupungille paljon enemmän kuin pieni luokkakoko tai avustaja.”

”Itselleni tulee kyllä näistä koulujen lakkauttamisista se olo, että kun nämä viimeisetkin palvelut viedään kylistä, niin samalla kuolee osa suomalaista kulttuuria. 😞 Kylät hiljenevät ja jäävät rapistumaan turhan panttina kun väki suuntaa kaupunkiin.”

Virenojan koulun oppilaita vuodelta 1925 (kuva opettaja Ester Joen valokuva-albumista)

Liite 2: Otteita Helsingin Sanomien artikkelista 19.2.2024: ”Pikkukaupunki pitää kiinni kyläkouluista” (Kirjoittaja: Marjo Valtavaara) <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000010213088.html>

Suomessa on tapana keskittää kunnan koulut keskustaan. Nivalassa tehdään toisin ja säästetään jopa rahaa.

Ympäri Suomea vedetään rukseja kyläkoulujen yli, mutta Nivala menee omaa tietään. Pienessä pohjoispohjalaisessa kaupungissa on vastikään rakennettu sivukylille kolme uutta koulua. Lisäksi neljäs on suunnittelupöydällä.

”Lähellä kaikkea”, tiivistää viidesluokkalainen Eevi Saukko sijainnin. Koulu on lähellä kotia ja kavereiden koteja, eivätkä 11–12-vuotiaat kaipaa kovin paljon muuta.

Lähes kaikkien koulumatka on alle viisi kilometriä. Valtaosalla kulkupelinä toimii polkupyörä. Jokunen sissi tulee pakkasasteista huolimatta joka aamu hiihtämällä. Haikaran viidesluokkalaiset sanovat asuneensa kotikylällään aina. Opettaja Markus Tornberg sanoo, että juuri tähän kiteytyy pienen koulun paras puoli.

”Kaikki perheet tuntevat toisensa, ja ’koko kylä kasvattaa’ -periaate oikeasti toimii.”

”Selkeä arvovalinta se on ollut valtuustolta”, sanoo Nivalan kaupunginjohtaja Päivi Karikumpu.

”Päätöksenteossa on meillä arvostettu pieniä kouluja ja kylien pitämistä elävänä.”

Nivalassa koulun elinkelpoisuuden mittari hälyttää paljon pienemmissä lukemissa kuin muualla Suomessa. Kyläkoulua pidetään hengissä, kunhan oppilasmäärä pysyy vähintään 40:ssä.

Raja perustuu siihen, että tämän kokoista alakoulua voi vielä pyörittää kolmen opettajan voimin kolmessa yhdysluokassa. Tasosta päätettiin valtuustossa vuonna 2020, eikä kouluja ole tarvinnut viime vuosina sulkea.

Kaupunginjohtaja Karikumpu uskoo sivukoulujen säilyttämisellä olleen tärkeä rooli siinä, että Nivalalla on mennyt pitkään hyvin. Perheet ovat rakentaneet kyliin omakotitaloja, ja syntyvyys on pysynyt suurena: vuonna 2022 kokonais-hedelmällisyys-luku oli Pohjois-Pohjanmaalla 1,6 ja koko maassa 1,3.

Nivalassa kaksi kolmasosaa lapsiperheistä asuu edelleen kylissä, mistä on todennäköisesti kiittäminen tiheää kouluverkkoa. Myöskään asukasluku ei ole laskenut nykyisestä runsaasta 10 000:sta.

”Omaa rauhaa on täällä haluttu ja sitä on arvostettu”, sanoo nivalalainen kuntapoliitikko ja opetuslautakunnan puheenjohtaja Aleksi Päckilä (kesk).

Päkkilä kertoo, että isoin kysymys on edessä: miten käy oppilasmäärien?

”Laskelmien mukaan vanhan koulun ylläpitäminen ei tule paljon kalliimmaksi kuin kuljettaminen toiseen kouluun. Kustannusten näkökulmasta sillä on kuitenkin todennäköisesti ratkaisevin merkitys, minkä verran oppilaita on opetushenkilöstöä kohti.”

Yksi iso koulu vai monta pientä? Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) selvitti kouluverkko muutosten taloudellisia vaikutuksia pari vuotta sitten. Radikaali kyläkoulujen vähentäminen ei arvioinnin mukaan saanut kuntataloudessa aikaan myönteisiä elinvoimavaikutuksia. Kova supistaminen ei yksiselitteisesti säästänyt kustannuksiakaan, sanoo arviointineuvos Mari Rökköläinen.

”Sen sijaan syntyi negatiivinen kierre. Väkiluku ja työpaikkojen määrä laskivat enemmän niissä kunnissa, joissa kouluja lakkautettiin paljon.”

Kun pikkukoulut pyyhittiin pois, kustannuksia kertyi koulukuljetuksista ja kuntakeskuksen mittavasta uudisrakentamisesta. Toisaalta kunnille ei usein jäänyt muuta vaihtoehtoa kuin ajautua keskittämiseen. Kouluja jouduttiin sulkemaan tilanteessa, jossa elinvoima oli valmiiksi heikko.

Aittolan 38 oppilaan koulu on nykyajan Manner-Suomessa harvinaisuus. Minikoulun rehtorin Kaisa Pihlajaniemen luokassa on kaksitoista 5.–6.-luokkalaista, jotka lukevat aineitaan ajankohtaisesta aiheesta ”Minä presidenttinä”. Jos lapset itse saisivat päättää, missä he kävisivät koulua? Rökköläisen mielestä se on aivan olennainen kysymys, joka esitetään Suomessa liian harvoin.

Aittolan ja Haikaran lasten mielestä oma koulu on paras, koska se on lähellä. Haikaran viidesluokkalaisista iso osa tykkää koulustaan niin paljon, että kävisi siinä yläkoulunsakin, jos voisi päättää. Siirtyminen yläkouluun kuntakeskukseen on monelle jännittävä hetki. Nivalan ainoassa yläkoulussa on yli 500 oppilasta, joten pienen kyläkoulun jälkeen muutos on melkoinen.

Lasten kuulemiseen pitäisi Rökköläisen mielestä kehittää systemaattisia käytäntöjä. Sen pitäisi olla osa kouluverkkoratkaisuja.

”Usein oppilaan etu mainitaan perusteluksi sekä lakkautettaessa että päätettäessä säilyttää. Tätä pitäisi avata avoimemmin.”